

JORD- OCH SKOGSBRUKSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 8/2007 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om samfällda skogar

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 18 oktober 2007 en proposition med förslag till lag om ändring av lagen om samfällda skogar (RP 111/2007 rd) till jord- och skogsbruksutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Vilppu Talvitie, jord- och skogsbruksministeriet
- lagstiftningsråd Jyrki Jauhiainen, justitieministeriet

- överdirektör Pauli Karvinen, Lantmäteriverket
- forstmästare Jukka Matilainen, skogscentralen Hämeen-Uudenmaan metsäkeskus
- skogs- och miljöjurist Tommi Siivonen, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK rf
- skogsexpert Jouni Väkevä, Skogsindustri rf
- ombudsman Jukka Aula, Norra Finlands skogsägarförbund
- ordförande Eero Törmänen, Pohjois-Suomen yhteismetsien yhdistys ry
- ombudsman Kasper Nurmi, Mustialan yhteismetsät.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att det i lagen om samfällda skogar införs bestämmelser om hur ett område som hör till en fastighet som ägs av ett delägarlag ska fogas till den samfällda skogen och om rätten att klandra förvaltningsnämndens beslut. Vidare föreslås det bestämmelser om hur en

samfälld skog ska delas mellan delägarna av en samfälld skog som bildats genom avtal med markägarna. Bestämmelserna om delägarnas utövande av sina rättigheter, behörigheten för olika organ i en samfälld skog och överlåtelsebegränsningar som beror på reglementet ses över.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

I motiven till propositionen står det att det för närvarande finns ungefär 140 samfällda skogar. Deras sammanlagda areal är ca 500 000 hektar,

vilket utgör knappt 3,5 procent av de enskilda skogarnas areal och ca 1,8 procent av hela landets skogsareal. De samfällda skogarnas arealer och antalet delägare i skogarna varierar stort. Arealen i den minsta samfällda skogen är något

under 20 hektar och i den största ca 85 000 hektar. De samfällda skogar som är minst med tanke på antalet delägare har endast ett fåtal delägare, medan den största samfällda skogen har över 6 000 delägare.

Utskottet noterar att den gällande lagen om samfällda skogar är från 2003. Lagstiftningsreformen utgick från de resultat (JSM:s arbetsgruppspromemorior 1999:5) som lades fram av en arbetsgrupp tillsatt av jord- och skogsbruksministeriet den 9 mars 1998. Arbetsgruppen hade till uppgift att utveckla de olika formerna av samägda skogar. Den klarlade om de nuvarande formerna av samfällt ägande, dvs. dödsbo, jord- och skogsbrukssammanslutning enligt lagen om samfälligheter, samfällad skog och aktiebolag, lämpar sig för skogsbruk som bedrivs för gemensam räkning och hur dessa olika former skulle kunna utvecklas. Utifrån fastighetsindelningen, ägarfördelningen och ägarstrukturen beträffande skogarna ville arbetsgruppen utreda hur dessa olika former av samfällt ägande skulle kunna utvecklas och skogsbruket därmed göras mera attraktivt och ekonomiskt, vilket i sin tur skulle göra skogsägandet mindre splittrat och förbättra skogarnas fastighetsstruktur. Utskottet påminner om att det finns många mycket väl-skötta skogsbruksfastigheter med små arealer i vårt land.

I motiveringen hänvisar regeringen till syftena med lagen om samfällda skogar från 2003 och uppger att en del nya delägare i och med de ändrade bestämmelserna har anslutit sig till befintliga samfällda skogar genom att en fastighets område eller en del av det har inlemmats med den samfällda skogen mot att fastigheten har fått en andel i denna. Sedan lagen om samfällda skogar trädde i kraft har det bildats ett fåtal nya samfällda skogar genom avtal mellan markägarna. Målen för nya samfällda skogar och nya delägare har inte nåtts, noterar utskottet.

Det finländska skogsbruket är familjeskogsbruk där skogsbruksfastigheterna vanligtvis är små, ca 30 hektar. Storleken är ett betydande problem både när det gäller privatskogsbrukets lönsamhet och virkesförsörjningen inom industrin. Skogshemmanen fortsätter att splittras

upp. Den här trenden väntas bli allt starkare de 20—30 närmaste åren när de stora årskullarna överlåter sina hemman till nästa generation.

Utskottet påpekar att det finns totalt 443 300 privata skogsbruksfastigheter vars areal överstiger två hektar. Det här framgår av JSM:s publikation 7/2007 om Finlands skogar 2007 utifrån kriterier och indikatorer för ett hållbart skogsbruk. Antalet skogsägare är större än antalet fastigheter, för ett hemman ägs ofta av två mark gemensamt. I dödsbo och sammanslutningar finns det i genomsnitt fyra delägare. Antalet personer som äger skog beräknas vara 92 000. Publikationen visar också att skogsägarna är ålderstigna. Deras genomsnittliga ålder har stigit till närmare 60 år. Därför är de flesta av dem pensionärer. Andelen skogsägare som huvudsakligen försörjer sig på jordbruk har sjunkit från en tredjedel till en femtedel på tio år.

Uppföljningsrapporten 2005—2006 om Finlands nationella skogsprogram (JSM:s publikationer 5a/2007) visar för sin del att man enligt halvtidsutvärderingen våren 2005 av det nationella skogsprogrammet har lyckats relativt väl med att utöka skogsvårds- och grundförbättringsarbetena men att plantbeståndsvården borde utökas med 45 % eftersom målet 2006—2010 är 203 000 hektar per år enligt de regionala skogsprogrammen som sågs över 2005. Enligt resultaten av den tionde inventeringen av landets skogar 2006 är behovet av plantbeståndsvård upp till en tredjedel större än vad som ställts upp som mål.

I motiveringen till propositionen sägs det att samfällad skog utifrån erfarenheterna kan anses vara en ganska lämplig form av skogsbruk. Fastän marken i samfällda skogar är avsevärt sämre än i enskilda skogar i allmänhet, är skillnaderna inte speciellt stora när det gäller genomsnittlig volym och tillväxt i trädbeståndet. I förhållande till avverkningsmöjligheterna är den mängd virke som säljs från samfällda skogar större än den som säljs från enskilda skogar. I samfällda skogar är de resurser som investeras i skogsvårds- och skogsförbättringsarbeten per hektar i genomsnitt större än i de enskilda skogarna. När det gäller att bedriva skogsbruk har stora skogs-

hemman bättre möjligheter att beakta den biologiska mångfalden än medelstora hemman. Utskottet framhåller därför de samfällda skogarnas betydelse när man försöker förebygga de negativa konsekvenserna av att skogshemmanen splittas upp.

Utskottet förutsätter att det snabbt vidtas åtgärder för att ändra lagstiftningen så att det effektivare än tidigare går att inrätta nya samfällda skogar och få med nya delägare. Det är också nödvändigt att på andra sätt försöka förebygga uppsplittringen och få skogsbruksfastigheternas areal att börja öka. Utskottet påpekar att lagen om stöd för nyskiften möjliggör nyskiften på skogsmarker också. Enligt uppgift bereder jord- och skogsbruksministeriet en ägoregleringsstrategi där ett mål är att främja den tvärssektoriella ägoregleringen. Här ska lantmäteriverket främst ta fram information och hjälpmedel medan aktörerna i skogsbranschen ska söka de lämpligaste lösningarna tillsammans med kunderna.

Regeringen föreslår att det i lagen om samfällda skogar införs bestämmelser om hur ett område som hör till en fastighet som ägs av ett delägarlag införlivas med den samfällda skogen och om rätten att klandra förvaltningsnämndens beslut. Vidare föreslås det bestämmelser om hur en samfällld skog kan delas mellan delägarna av en sådan samfällld skog som bildats genom avtal mellan markägarna. Bestämmelserna om delägarnas utövande av sina rättigheter, behörigheten för olika organ i en samfällld skog och överlåtelsebegränsningar som beror på reglementet ses över. Utskottet har ingenting att anmärka på själva ändringarna men påpekar att delägarlaget

ska ha minst två revisorer enligt 30 § i den gällande lagen om samfällda skogar. En av revisorerna väljs av skogscentralen. På revisionen av delägarlaget tillämpas vad som föreskrivs i lagen om samfällda skogar och i revisionslagen. I övergångsbestämmelsen i 57 § i den nya revisionslagen (459/2007) som trädde i kraft den 1 juli 2007 föreskrivs det att den gamla revisionslagen tillämpas på lekmän som varit revisorer för sammanslutningar som bildats innan den nya lagen trädde i kraft och på den revision som de verkställt i fråga om räkenskapsperioder som avslutas senast den 31 december 2011. Enligt en utredning som utskottet fått kommer det att föreslås nya bestämmelser om revisionen av förvaltning och ekonomi i anknytning till de ändringar som justitieministeriet bereder i lagen om bostadsaktiebolag och föreningslagen. Bestämmelserna ska motsvara de gällande bestämmelserna om revision som verkställs av lekmän. Möjligheten till sådan revision bör också senare skrivas in i lagen om samfällda skogar, noterar utskottet.

Med hänvisning till propositionen och övrig utredning anser utskottet att propositionen är behövlig och motiverad. Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar med anmärkningarna ovan.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår jord- och skogsbruksutskottet

att lagförslaget godkänns utan ändringar.

JsUB 8/2007 rd — RP 111/2007 rd

Helsingfors den 4 december 2007

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jari Leppä /cent
vordf. Pertti Hemmilä /saml
medl. Hannu Hoskonen /cent
Anne Kalmari /cent
Johanna Karimäki /gröna
Lauri Kähkönen /sd
Esa Lahtela /sd
Mats Nylund /sv

Pentti Oinonen /saf
Klaus Pentti /cent
Petri Pihlajaniemi /saml
Erkki Pulliainen /gröna
Arto Satonen /saml
Katja Taimela /sd
Pekka Vilkuna /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Carl Selenius.